

Commentaar van STAP bij de voorgestelde wijzigingen van de Drank- en Horecawet

De Drank- en Horecawet wordt gewijzigd. De voorgestelde wijzigingen zijn op 18 juli jl. naar de Tweede Kamer gestuurd. Naar verwachting zullen de wijzigingen in december 2009 door de Tweede Kamer worden behandeld.

De Drank- en Horecawet (DHW) regelt de alcoholverstrekking in Nederland. Voor STAP is het essentieel dat de voorgestelde wijzigingen bijdragen aan daadwerkelijke beperking van de beschikbaarheid van alcohol en daarop dienen te worden getoetst. Die beschikbaarheid is nu veel te ruim. Alcohol is op te veel plaatsen te koop, er wordt te veel reclame voor gemaakt en de wettelijke leeftijdsgrenzen worden bij de verkoop slecht nageleefd.

Probleem bij de voorgestelde wijzigingen van de DHW is dat de overheid met deze wijziging twee vliegen in één klap wil vangen namelijk

- het terugdringen van het alcoholgebruik door jongeren en
- een beperking van de zogenaamde administratieve lasten voor de alcoholverkopers.

Klink, Rouvoet en Ter Horst zeggen daarmee dat de aanpak van alcoholprobleem onder jongeren niet mag betekenen dat de nieuwe regelgeving te veel tijd en geld gaat kosten voor het bedrijfsleven. En daar wringt volgens STAP de schoen want op onderdelen van deze wet zijn deze twee uitgangspunten strijdig. En als dat zo is, dient volgens STAP het volksgezondheidsbelang voorrang te hebben boven het economisch belang. Per slot van rekening is de DHW in de eerste plaats een wet die de gezondheid van jong en oud moet beschermen.

Kernpunten van de voorgestelde wijzigingen:

1. De controle op de naleving van de DHW gaat over van de VWA naar de gemeenten

Tot dusver wordt de naleving van de DHW gecontroleerd door de VWA (Voedsel en Waren Autoriteit). De VWA heeft daartoe ruim 100 controleurs in dienst, maar omdat deze niet allemaal fulltime werken en sommigen ook betrokken zijn bij het toezicht op de naleving van de Tabakswet is het aantal FTE's beschikbaar voor het DHW-toezicht veel minder.

De controle op de naleving van de leeftijdsgrenzen voor de alcoholverstrekking in de supermarkt, de horeca en de sportkantine (onder de 16 geen alcohol) en op het doortappen in de horeca is nu ver onder de maat. Onderzoeken van de Universiteit Twente in opdracht van STAP hebben dat aangetoond. Op het verbod op doortappen wordt zelfs helemaal geen toezicht gehouden omdat een duidelijke definitie over dronkenschap ontbreekt.

NB: Het verbod op het schenken aan mensen die in kennelijke staat zijn (doortappen) is geen bepaling uit de DHW maar uit het wetboek van strafrecht (artikel 252).

In de toelichting bij de voorgestelde wetswijzigingen van de DHW staat dat er nu gemiddeld eens per twee à drie jaar een controle plaatsvindt bij één van de 61 000 plaatsen waar alcoholhoudende drank wordt verstrekt. De regering verwacht dat de controle onder het regiem van de gemeenten vooral intensiever gaat plaatsvinden. Concreet verwacht de regering 15.000 extra leeftijdscontroles. Het huidige takenpakket van de VWA wordt drastisch ingekrompen en beperkt tot enkele algemene controles (o.a. toezicht in treinen, op luchthavens en toezicht op wettelijke reclamebeperkingen).

Commentaar STAP op nieuwe rol gemeenten:

Het besluit de overdracht van de controlebevoegdheid naar gemeenten is genomen zonder de evalueerbaarheid van de pilot 'Decentralisatie Toezicht Drank- en Horecawet' in 15 gemeenten af te wachten. De politieke keuze voor decentralisatie van overheidstaken heeft blijkbaar voorrang boven de keuze voor de meest effectieve wijze van controleren. De resultaten van de pilot worden, volgens de toelichting bij de wetsvoorstellen, gebruikt voor de nadere uitwerking van de overdracht van het toezicht naar de gemeenten.

STAP is van mening dat de resultaten van de pilot Decentralisatie toezicht Drank- en Horecawet bepalend moeten zijn voor de keus om het toezicht te decentraliseren en op welke wijze dat dient te geschieden. Naar de mening van STAP zijn de meeste ervaringen van de 15 pilot gemeenten nu al wel op papier te zetten zodat deze bij de besprekingen van het voorstel kunnen worden betrokken. Gemeenten moeten immers weten waar ze aan beginnen.

Problemen die zich voordoen bij het toezicht op de naleving van de DHW:

-Lastige en tijdrovende observaties. Het goed kunnen vaststellen van overtredingen vereist niet alleen een grote deskundigheid en ervaring maar ook een groot geduld van de controleur. Het risico voor onderschatting van deze taak ligt op de loer bij onvoorwaardelijke overdracht van het toezicht naar gemeenten.

-Gemakkelijke herkenning van de controleur. Uitvoering van het toezicht door gemeentelijke ambtenaren leidt tot snelle herkenning van de betreffende toezichthouders bij de alcoholverstrekkers en een "ons kent ons sfeertje" waarbij de regelgeving met een korreltje zout wordt genomen. Daarom verdient het de voorkeur toezicht op tenminste regionaal niveau te organiseren.

-Lage status van de controleurs. Controleurs dienen gezag af te dwingen bij de uitvoering van hun toezichtstaken. Bij onvoorwaardelijke overdracht van het toezichtfunctie van de VWA naar de gemeenten bestaat het risico dat gemeenten deze functie laten uitoefenen door te laag opgeleide toezichthouders. De VWA heeft in het recente verleden veel last gehad van de horeca die zich verzetten tegen consequent uitgevoerd toezicht. Toezichthouders dienen over voldoende status en deskundigheid te bezitten om hiertegen bestand te zijn. Het is niet zonder reden dat in diverse landen de politie deze toezichtfunctie uitvoert.

Tenslotte: de VWA heeft in de loop der jaren een enorme expertise ontwikkeld ten aanzien van de uitvoering van de controle op de naleving van de DHW. Alle partijen dienen te beseffen dat het toezicht houden op verantwoorde verstrekking van alcohol bepaald geen gemakkelijke taak is en alleen effectief kan zijn bij inzet van deskundige mensen en toepassing van moderne methoden. Ook moet de toezichthouder rekening houden met verzet uit de samenleving. Zo heeft de VWA dikwijls ondervonden dat doortastend toezicht leidt tot tegenwerking vanuit met name de horeca.

STAP is niet per definitie tegen overdracht van de toezichtfunctie naar de gemeente maar is wel zeer verontrustend over de gemakkelijke wijze waarop dat nu dreigt plaats te vinden. Het is niet onwaarschijnlijk dat veel gemeenten deze taak 'erbij' gaan doen en geen specifieke functionarissen gaan aantrekken die met deze taak worden belast. STAP pleit dan ook voor een overgangperiode zodat gemeenten meer ruimte krijgen om, onder aansturing van de VWA, zich te bekwamen in de toezichtfunctie.

2. Controle van de Inspecteur op de uitvoering van de DHW door gemeenten wordt afgeschaft

In het wetsvoorstel worden de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Doorlichting Interbestuurlijke Toezichtarrangementen (commissie Oosting) overgenomen. Dit heeft tot gevolg dat het zogenaamde specifiek interbestuurlijk toezicht in de DHW wordt afgeschaft. Het gaat hierbij om de controle door de Inspecteur op de uitvoering van de wet door gemeenten. De taken van de Inspecteur komen daarmee helemaal te vervallen. In de toekomst is er dus geen specifieke landelijk bewaking meer van de wijze waarop gemeenten de DHW uitvoeren en dus ook niet hoe zij toezicht houden op de verstrekking van alcohol.

Commentaar STAP op afschaffing deze controle:

Een succesvol landelijk en lokaal alcoholbeleid staat en valt met effectieve en intensieve handhaving van de bestaande regelgeving. Tot dusver is zowel de naleving als het toezicht volstrekt onvoldoende hetgeen heeft geleid tot een veel te gemakkelijke verkrijgbaarheid van alcohol door jongeren. Gelet op deze situatie is het onaanvaardbaar dat de controle op goede uitvoering van de DHW en dus ook op de handhaving door gemeenten nu opeens wordt geschrapt. Het 'heilige' doel van decentralisatie wordt daarmee opgeofferd voor het doel de alcoholverstreking in Nederland op een verantwoorde wijze te regelen.

STAP pleit er dan ook nadrukkelijk voor om de taken van de Inspectie in deze te handhaven zodat er van rijkswege blijvend kan worden toegezien op goede taakuitvoering door gemeenten.

3. Burgemeester wordt alleen bewindvoerder Drank- en Horecawet

In het nieuwe wetsvoorstel wordt voorgesteld de burgemeester in plaats van het College van burgemeester en wethouders in medebewind te belasten met de uitvoering van de Drank en Horecawet. Volgens de toelichting past die taak goed bij de rol die de burgemeester nu al heeft op het terrein van openbare orde en veiligheid.

Commentaar STAP op versterkte rol burgemeester:

Overmatig alcoholgebruik door jongeren is naar de mening van STAP primair een volksgezondheidsprobleem. Indien de aandacht bij deze problematiek eenzijdig uitgaat naar handhaving van openbare orde komen gezondheidsbelangen gemakkelijk in het gedrang. Zo gaat het bij het uitgaansbeleid niet alleen om het tegengaan van overlast op straat maar ook op het voorkomen van het overmatig alcoholgebruik binnen de horeca. Sommige burgemeesters hebben getoond sterk op te willen komen voor gezondheidsbelangen, anderen hebben vooral oog voor openbare orde problematiek.

4. Meer nadruk op rol gemeenten

De nieuwe DHW geeft aan gemeenten meer ruimte om het eigen alcoholbeleid in te vullen dan reeds het geval is. De gemeenten kan nu reeds door middel van eigen verordeningen (APV's) de sluitingstijden van de horeca vaststellen en gebieden aanwijzen waar het in bezit hebben van geopende flessen of blikjes alcohol niet is toegestaan. De nieuwe wet bepaalt dat de mogelijkheid voor gemeenten om toegangsleeftijden voor de horeca vast te stellen wordt uitgebreid. De toegangsleeftijden kunnen namelijk worden gekoppeld aan de sluitingstijd. Hiermee kan bijvoorbeeld worden voorkomen dat jongeren onder de 18 nog in de kleine uurtjes gaan stappen. Ook kan een gemeente straks bijvoorbeeld besluiten dat jongeren onder de 18 jaar niet na middernacht nog een horecagelegenheid kunnen binnenkomen. Deze maatregelen zijn nadrukkelijk bedoeld om jongeren en impliciet ook de horeca te stimuleren de gebruikelijke uitgaanstijden te vervroegen. Nu gaan veel jongeren pas na middernacht stappen waarbij men vroeger in de avond al is begonnen met alcoholgebruik.

Commentaar STAP op voorstel sluitingstijden:

STAP vindt het een goede zaak dat gemeenten meer ruimte krijgen om uitgaansgedrag van jonge uitgaanders te beïnvloeden. Ook ouders van jonge stappers en omwonenden van horecagelegenheden kunnen hierbij gebaat zijn. Onderzoek zal moeten uitwijzen of deze bepalingen voldoende zijn om minderjarigen ertoe te bewegen vroeger op de avond te gaan stappen en dan ook minder te drinken.

STAP geeft gemeenten als algemene richtlijn mee een vaste sluitingstijd van 2.00 's nachts af te spreken voor alle horecabezoekers met daarbij als bepaling dat jongeren onder de 18 jaar voor 24.00 uur binnen dienen te zijn.

In de toelichting bij de wet worden meer varianten genoemd die gemeenten kunnen toepassen om sluitingstijden te verbinden aan leeftijden.

5. Sportkantines blijven te veel buiten schot

STAP vindt het een gemiste kans dat er geen landelijke afspraken worden gemaakt om schenktijden in sportkantines uniform vast te leggen. In een eerdere versie van de wetswijziging werd nog voorgesteld dat er tijdens en tot één uur na (jeugd)wedstrijden geen alcohol mag worden geschonken. Dit voorstel is inmiddels geschrapt.

Gemeenten worden nu wel verplicht om verordeningen op te stellen waarin de schenktijden van alle paracommerciële organisaties (sportsector, buurthuizen, studentenverenigingen) worden geregeld.

Het ligt om verschillende redenen zeer voor de hand om het schenken van alcohol in sportkantines landelijk te verbieden op tijden dat veel jongere sporters aanwezig zijn. Het argument uit de toelichting dat er geen overeenstemming kon worden bereikt tussen de geconsulteerde partijen is volgens STAP een ondergeschikt argument. STAP heeft de stellige indruk dat de lobby vanuit de sportsector hierbij de primaire doorslag heeft gegeven en niet de belangen van gezondheid en veiligheid. Er zal in de praktijk veel tijd verloren gaan als gemeenten zelf deze regels, die om gezondheidsredenen zeer voor de hand liggen, moeten gaan afspreken.

6. Met een grens van 18 jaar mag door gemeenten worden geëxperimenteerd.

De regering wil met de nieuwe DHW enkele gemeenten de kans te geven gedurende 2 jaar te experimenteren met de invoering van één leeftijdsgrens van 18 jaar. Dit wetsartikel wordt ingevoerd omdat enkele burgemeesters hier op hebben aangedrongen. Het is onduidelijk hoeveel gemeenten mogen meedoen met dit experiment en ook de deelnamecriteria zijn nog niet bekend.

Commentaar STAP op experimenteerartikel 18 jaar.

Tal van deskundigen, instellingen voor gezondheidszorg en gemeenten pleiten voor landelijke invoering van één uniforme leeftijd van 18 jaar bij de verstrekking van alcohol. Een belangrijk argument is dat alcoholgebruik ook na het 16e jaar schadelijk is voor de ontwikkeling van de hersenen. Ook is het onderscheid tussen sterke en zwak-alcoholhoudende dranken zowel door het brede aanbod van mixdranken als door het drinkgedrag van jongeren vervaagd. Bovendien is de controle op één leeftijdsgrens van 18 jaar in plaats van twee leeftijdsgrenzen nu (16 voor zwak-alcoholhoudende drank en 18 voor sterke drank) eenduidiger en daarmee gemakkelijker te handhaven. Het argument dat eerst de controle op 16 jaar goed geregeld dient te zijn voordat de grens van 18 jaar kan worden ingevoerd snijdt dan ook geen hout.

STAP vindt het ongewenst dat invoering van de 18 jaar grens nog langer wordt uitgesteld. Deze grens betekent niet dat alcoholgebruik voor jongeren onder de 16 jaar verboden wordt. Invoering van de 18 jaar grens betekent dat de verkoop van alle alcoholhoudende dranken aan jongeren onder de 18 jaar (zoals dat nu al het geval is bij sterke drank) niet langer is toegestaan.

In een aparte pleitnota heeft STAP uitgebreid de argumenten opgesomd die pleiten voor de 18 jaar grens. Deze nota zal aan de leden van de Tweede Kamer beschikbaar worden gesteld.

Invoering van het zogenaamde experimenteerartikel impliceert dat in sommige gemeenten de 18 jaar grens gaat gelden en in andere gemeenten niet. Dat kan in de praktijk tot rare situaties leiden en jongeren ertoe brengen de experimenteergemeenten te mijden. Ook is een experimenteerperiode van 2 jaar merkwaardig kort. De vraag is gerechtvaardigd wat van een dergelijk experiment wordt verwacht en wat dit moet opleveren. Daarbij komt dat de regering eveneens voorstelt om jongeren onder de 16 jaar die in het openbaar alcohol in hun bezit hebben daarvoor te beboeten. In de experimenteergemeenten ontstaat daarmee de situatie dat jongeren van 16 en 17 geen alcohol kunnen kopen maar wel in het openbaar in hun bezit mogen hebben. Consequent geredeneerd zou in de gemeenten waarin de 18 jaar grens wordt ingevoerd ook het in bezit hebben van alcohol onder de 18 jaar strafbaar moeten zijn.

Feitelijk kan de politiek vanwege de gezondheidsargumenten niet om invoering van landelijke invoering van een grens van 18 jaar grens heen. Bij het instellen van de verkoopgrens van 18 jaar geeft de overheid expliciet aan dat alcohol niet verstrekt dient te worden aan minderjarigen en dat daar waar minderjarigen alcohol drinken er altijd een volwassene op is aan te spreken.

STAP hoopt dat de ministers Klink, Rouvoet en ter Horst op dit punt daadkracht en visie tonen. Het invoeren van de 18 jaar grens zal een historische uitwerking hebben op de aanpak van het alcoholgebruik onder jongeren.

7. Nieuwe aandacht de supermarkt als verreweg het belangrijkste toevoerkanal van alcohol in de samenleving

Three strikes out voor supermarkten

Supermarkten hebben anders dan de horeca geen vergunning nodig om alcohol te mogen verkopen. De verkoop van sterke drank is in de supermarkten niet toegestaan. Via de supermarkten wordt het overgrote deel van de geconsumeerde alcohol in Nederland verkocht en wordt er door veel supermarkten gestunt met lage prijzen, vooral voor bier.

Jongeren kopen de alcohol voor gebruik op straat, bij feestjes en in hokken en keten voornamelijk in de supermarkt. Bovendien hebben tientallen onderzoeken uitgewezen dat het voor jongeren onder de 16 jaar in veel supermarkten erg gemakkelijk is om alcohol verstrekt te krijgen.

Vandaar dat supermarkten niet langer buiten schot blijven als het gaat om de aanpak van het alcoholgebruik door jongeren.

Ondanks dat de supermarkten al jarenlang beweren de 16 jaar grens goed in de gaten te houden blijkt daar in de praktijk veel te weinig sprake van. Voor een substantiële verbetering van deze situatie is geen aantoonbaar bewijs geleverd. Daarom worden de gemeenten verplicht om de slechte naleving van de bestaande leeftijdsgrens in de supermarkt aan te pakken. Supermarkten die binnen één jaar drie keer worden beboet voor het overtreden van de wettelijke leeftijdsgrenzen, moeten tijdelijk hun alcoholafdeling sluiten (three strikes out). Deze regel geldt voor alle niet-vergunningplichtige alcoholverkopers (dus ook voor de bierkoeriers en snackbars). De sanctie, die door de gemeente dient te worden opgelegd, varieert van een minimumsluitingstijd van de alcoholafdeling van één week tot een maximum van twaalf weken.

Commentaar STAP op three strikes out:

De voorgestelde three strikes out maatregel toont aan dat de regering de slechte naleving van de leeftijdsgrens door de supermarkten structureel wil aanpakken. De schier eindeloze reeks van campagnes van de supermarkten om de situatie te verbeteren (onder leiding van het CBL, het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel) hebben onvoldoende opgeleverd. Daarom is het goed dat de regering, daartoe aangespoord door de Tweede Kamer, probeert aan de slechte naleving van de regels een eind te maken.

Daarbij zijn de volgende opmerkingen van belang:

- a. In de praktijk is het, voor zover bekend, nog nooit voorgekomen dat een supermarkt drie keer per jaar is beboet vanwege overtreding van de DHW. Het met succes betrappen van een verkoper op overtreding van de regels is in de praktijk erg lastig en dat zal ook zo blijven als de gemeente de toezichtstaak van de VWA overneemt. In de praktijk lopen de supermarkten dan ook weinig risico dat ze hun alcoholafdeling daadwerkelijk zullen moeten sluiten.
- b. Het CBL (Centraal Bureau Levensmiddelenhandel) verzet zich tegen de voorgestelde three strikes out maatregel. Men vreest voor een te zware derving van inkomsten als de maatregel in de praktijk wordt uitgevoerd. Het CBL benadrukt echter voortdurend dat de supermarkten zich nu al goed houden aan de leeftijdsgrenzen. Als dat daadwerkelijk het geval is, is de vrees voor de three strikes maatregel ongegrond.
- c. Dat de three strikes out regel ook geldt voor bierkoeriers en voor bezorgdiensten van alcoholbestellingen via internet zegt in de praktijk weinig. Toezichthouders hebben namelijk geen enkele mogelijkheid om deze vorm van verkoop te controleren.
- d. Naast de three strikes out ziet STAP vooral veel heil in het promoten door het kabinet en de gemeenten van het gebruik van het zogenaamde HEM systeem waarbij de leeftijd van de jonge alcoholkoper via een slim camerasysteem bij de kassa door derden wordt vastgesteld. Daarmee vervalt de druk die nu op de caissières wordt gelegd om jongeren te screenen op hun leeftijd. Supermarkten erkennen dat dit systeem goed functioneert maar weigeren vooralsnog landelijke invoering o.a. omdat ze niet willen dat interne logistieke processen door een derde partij wordt gecontroleerd. Invoering van het systeem impliceert dat de controle op de leeftijdsgrenzen door de gemeente minder intensief hoeft plaats te vinden. Op dit punt gaan gezondheidsbelangen juist hand in hand met lastenverlichting.

STAP stelt voor de three strikes out regel te veranderen in een two strikes out regel en de periode waarbinnen de 2 overtredingen leiden tot een sanctie te verlengen naar 2 jaar. Als gemeenten na twee overtredingen binnen twee jaar de alcoholafdeling moeten sluiten is de preventieve werking die van dit wetsartikel uitgaat aanmerkelijk sterker.

STAP juicht het toe dat gemeenten een wettelijke maatregel tot hun beschikking krijgen om supermarkten die de leeftijdsgrenzen niet goed in acht nemen te kunnen aanpakken. Supermarkten zijn de grootste alcoholverkopende in ons land, hebben een aantrekkelijk alcoholaanbod voor jongeren, lokken vooral bierdrinkers met bijna dagelijkse prijsacties en zijn toegankelijk voor alle leeftijden. Om deze reden is het goed dat gemeenten invloed kunnen gaan uitoefenen op het alcoholbeleid van de plaatselijke supermarkt. Daarbij komt dat supermarkten die zich aan de wet houden niets te vrezen hebben.

7. Maatregel tegen stunts met prijzen

Omdat zowel de horeca als de supermarkten de afgelopen jaren tal van agressieve prijsacties (happy hours en varianten daarvan) voor alcohol hebben gevoerd krijgen gemeenten de mogelijkheid deze acties aan te pakken. Vooral jongeren blijken gevoelig voor dit soort acties. Uit onderzoek is gebleken dat ze bij acties meer drinken dan ze van plan waren. Ook jongeren onder de 16 die de horeca bezoeken blijken gevoelig voor prijsacties.

Als de horeca in het vervolg met een prijsactie voor alcohol komt die voor een periode van 24 uur of korter alcoholhoudende drank aanbiedt tegen een prijs die lager is dan 60% van de gangbare prijs loopt ze het risico daarvoor beboet te worden. Als de supermarkt voor een periode van een week of korter een alcohol aanbiedt voor een prijs die lager is dan 70% van de gangbare prijs kan zij eveneens een boete opgelegd krijgen.

Als de gemeente van deze mogelijkheid gebruik wil maken moet ze wel een verordening daartoe opstellen en is zij vervolgens verplicht bij overtreding van de verordening tot vervolging over te gaan.

Commentaar STAP op prijsmaatregelen

STAP vindt de voorgestelde maatregelen voor de horeca goed maar vindt dat deze moeten worden uitgebreid met een landelijk verbod op actieve reclame voor prijsacties. Ook dienen horeca-arrangementen verboden te worden waarbij tegen een vast bedrag onbepaald kan worden gedronken. Dit soort arrangementen werkt overmatig alcoholgebruik in de hand. Klanten die bijvoorbeeld 20 euro hebben betaald voor onbepaald drinken zullen zich niet beperken tot het drinken van enkele glazen. Ondanks herhaalde klachten van STAP blijven bepaalde ondernemers deze arrangementen aanbieden.

In dit kader pleit STAP ervoor het voor gemeenten mogelijk te maken deelname van het horeca aan speciale trainingen voor barpersoneel verplicht te kunnen stellen. Uit onderzoek is gebleken dat deze trainingen van belang kunnen zijn bij het voorkomen van het verstrekken van alcohol aan jongeren onder de 16 jaar en het verstrekken van alcohol aan klanten die reeds in kennelijke staat zijn. Deze trainingen zijn in Nederland beschikbaar en worden regelmatig tevergeefs aan de horeca aangeboden omdat deelname geheel vrijblijvend is.

STAP spoort gemeenten aan een verordening op te stellen met als doel prijsacties van supermarkten te kunnen beperken. Het is de tweede mogelijkheid die gemeenten krijgen aangereikt om al te agressieve prijsacties van de supermarkt te kunnen voorkomen.

Het is belangrijk is dat de landelijke overheid een wettelijke minimumprijs voor alcohol instelt omdat de gangbare gemiddelde prijs nu veel te laag is. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat een goed prijs- en accijnsbeleid één van de krachtigste maatregelen is om overmatig alcoholgebruik te beperken. Het veelgehoorde argument dat bij prijsverhogingen met name de grote groep gematigde drinkers wordt geraakt is onwaar. Invoering van een minimumprijs voor alcohol zal met name de goedkope alcohol duurder maken. En in verhouding zijn het juist de risico drinkers die deze goedkope alcohol drinken. Een minimumprijs voor alcohol heeft nagenoeg geen effect op de gematigde drinker en zal juist effect hebben op de groep voor wie de maatregel is bedoeld: jongeren en overmatige drinkers.

8. Strafbaarstelling jongeren

De regering wil in de nieuwe DHW vastleggen dat jongeren onder de 16 jaar die alcoholhoudende drank bij zich hebben op de openbare weg daarvoor een boete kunnen krijgen.

Jongeren onder de 16 zijn dan strafbaar als zij drank bij zich hebben die ze van oudere vriendjes hebben gekocht of gekregen. Ook mogen zij alcohol niet meer van thuis meenemen naar feestjes of naar hokken of keten.

Jongeren onder de 16 jaar worden niet voor het kopen van alcohol gestraft. Als dat wel zo zou zijn, zijn bij de aankoop van alcohol én de verkoper én de jonge koper beiden strafbaar. Zo'n 'dubbeldelict' is in de praktijk zeer moeilijk aan te pakken. Beide betrokkenen zijn namelijk gebaat bij het verzwijgen van de strafbare handeling en bij het weigeren van hun medewerking aan de handhavers. STAP onderschrijft het uitgangspunt van het kabinet dat in de horeca en in de supermarkt de verkoper de aangewezen verantwoordelijke is om jongeren onder de 16 jaar geen alcohol te verkopen en in de thuissituatie de ouders.

Commentaar STAP op strafbaarstelling

STAP verwacht dat de strafbaarstelling van jongeren onder de 16 jaar bij bezit van alcohol in incidentele overlastsituaties enig uitkomst kan bieden en daarmee een bescheiden bijdrage kan leveren aan de beperking van het drinkgedrag van jongeren. De maatregel heeft minder om de hakken dan soms wordt gesuggereerd. Maatregelen zoals de invoering van de 18 jaar leeftijdsgrens en het instellen van een minimumprijs voor alcohol zullen een veel groter effect hebben.

9. Proeven in slijterijen wordt mogelijk

De lobby van de slijters die graag willen dat ze klanten in de winkel alcohol mogen laten proeven heeft succes. Onder de nieuwe wet mag dat.

Commentaar STAP op het laten proeven door de slijter

Bij het invoeren van deze maatregel is er één grote adder onder het gras. Als proeven van alcohol in de slijterijen mogelijk wordt zal het op termijn lastiger worden om het proeven te verbieden in supermarkten. Deze maatregel heeft dan ook een hoge precedentwerking en is daarom niet verstandig. Ook dient te worden voorkomen dat slijterijen klanten actief lokken om te komen proeven.

STAP vindt dat door het kabinet duidelijk dient te worden uitgesproken dat het proeven niet zal worden toegestaan op andere locaties dan bij de slijter.

10. Ontheffing bij evenementen

De gemeente kan in het kader van de huidige DHW bij bepaalde bijzondere gelegenheden een ontheffing verstrekken waardoor er zonder formele vergunning tijdelijk alcohol kan worden geschonken. De bestaande regels voor gemeenten rond alcoholverstrekking tijdens evenementen worden echter versoepeld. De persoon die leiding geeft aan de alcoholverstrekking tijdens evenementen hoeft niet meer verplicht te beschikken over een Verklaring Sociale Hygiëne (= cursus verantwoord alcohol schenken). Dit maakt het voor burgers en ondernemers zonder horeca- of slijtersbedrijf gemakkelijker een dergelijke ontheffing aan te vragen. De gemeente is niet verplicht om een dergelijke ontheffing voor tijdelijke evenementen te verlenen. De burgemeester heeft hierbij het laatste woord. Hij kan ook voorwaarden aan een ontheffing verlenen. Eén van die voorwaarden, zou kunnen zijn dat de persoon die leiding geeft aan de alcoholverstrekking bij een grootschalig evenement toch beschikt over een Verklaring Sociale Hygiëne. Verder wordt voorgesteld de burgemeester in staat te stellen voortaan één ontheffing te verlenen als er sprake is van jaarlijks terugkerende identieke evenementen, waarbij telkens dezelfde persoon de leiding heeft over de alcoholverstrekking.

Commentaar STAP op versoepelen ontheffing

De voorgestelde versoepeling van het verkrijgen van een ontheffing van een schenkvergunning gaat geheel tegen de trend in dat gemeenten steeds voorzichtiger worden met het verlenen van ontheffingen. Diverse gemeenten die serieus werken aan een effectief alcoholpreventiebeleid hebben hun ontheffingenbeleid onder de loep genomen, bijvoorbeeld omdat het alcoholgebruik tijdens bepaalde evenementen uit de hand liep.

STAP vindt het ongewenst dat burgemeesters straks één ontheffing voor enkele jaren kunnen verstrekken. STAP vindt dat iedere aanvraag voor een ontheffing afzonderlijk moet worden

bekeken en afhankelijk van de situatie al of niet onder voorwaarden worden afgegeven. Ook is het voor STAP onverantwoord en niet aanvaardbaar dat straks burgers ontheffingen kunnen ontvangen terwijl van de formele verstrekkers, zoals de horeca, wordt verlangd dat zij voor het op een verantwoord kunnen uitvoeren van hun taak speciaal geschoold dienen te zijn.

STAP Utrecht,
1 oktober 2009